

Nieuws van het beschermingsfront

Piet Spoorenberg

Brandganzen boven het Eemmeer, 29 april 2023 | Doortje van Dijk

In de vorige Korhaan heb ik beschreven hoe Onderzoek en Bescherming vorm kan krijgen. Met al onze tellingen en onderzoek hebben we een enorme schat aan gegevens en kennis over de stand van vogels in het Gooi. Ik heb aangegeven hier regelmatig verslag van te doen in De Korhaan.

In het kader is genoemd wat er de laatste maanden speelde op het beschermingsfront. In dit artikel zal ik ingaan op het verjagen van ganzen in de Eempolders.

Ganzen in de Eempolders

Zo'n 30 jaar geleden moesten we in de winter buiten ons werkgebied reizen om ganzen te zien. Het aantal ganzen in Nederland is vanaf die tijd tot ongeveer 2010 sterk toegenomen. De populaties winterganzen worden tijdens de watervogeltellingen van Sovon nauwkeurig geteld. Uit die tellingen blijkt dat tegenwoordig in de winter op het hoogtepunt ruim 2 miljoen ganzen in Nederland verblijven, iets minder dan in 2020. Gemiddeld gaat het in het winterhalfjaar om ongeveer 1 miljoen ganzen (zie grafiek).

De afgelopen 25 jaar ook in de Eempolders grote groepen ganzen te bewonderen. Onze eigen Eempoldertellingen leveren een goed beeld van de aantalsontwikkeling in de Westelijke Eempolders. Hierover staat elders in dit nummer een uitgebreide rapportage van Jan Mooij.

Wat speelde er afgelopen tijd aan het beschermingsfront?

- Een redelijke tumultueuze inloopavond op 17 juli 2024 in Kortenhoef over het plan voor Natuurontwikkeling in Kortenhoef Oost.
- Een conflict tussen onze roofvogelbeschermers en het Goois Natuurreservaat (GNR) over de effecten van boswerkzaamheden op de aanwezige roofvogels.
- Bijeenkomst op 1 oktober over plannen in het Eemmeer voor het aanpassen van de Toegangsbeperkende Besluiten (TBB).
- Inloopavond over inrichtingsmaatregelen in het Eemmeer voor het realiseren van betere waterkwaliteit (Kader Richtlijn Water).
- De betrokkenheid van onze vogelwerkgroep bij de inventarisatie ten behoeve van het Soortenmanagement Plan van de gemeente Laren - Blaricum.
- De opstart van een Klankbordgroep Vergroening Gemeente Huizen.
- De verkennende gesprekken met GNR en Natuurmonumenten Eemland over de mogelijke rol van onze vogelwerkgroep voor een betere bescherming van de vogels en hun leefgebieden.

Laat het mij weten, als er onderwerpen zijn, die naar jouw idee aandacht vragen? Dan kunnen we in overleg nagaan hoe we hier als vogelwerkgroep effectief aandacht aan kunnen geven.

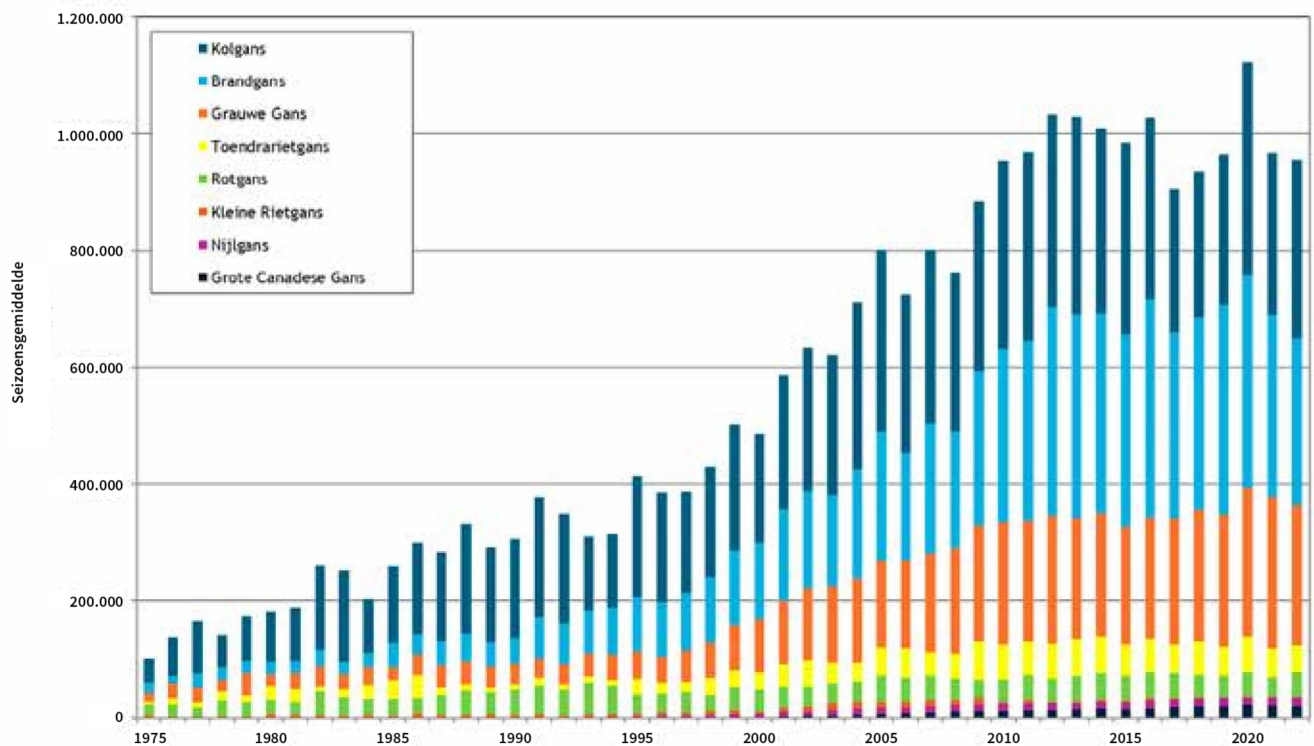
Mail: piet.spoorenberg@gmail.com

Mobiel: 06 - 2617 4280

Schade door ganzen

Als vogelaars genieten wij van dit grote aantal boeiende ganzen. Maar ze veroorzaken ook schade aan gewassen. Boeren in de Eempolders mogen ganzen van hun percelen verjagen. Deze ganzen vliegen dan weer naar een ander perceel in de buurt. En als er schade optreedt, dan wordt deze vergoed door de

provincie. De schade wordt bepaald door de hoeveelheid verloren grasopbrengst en de prijs van het voer. De uitbetaalde vergoedingen in de provincie Utrecht zijn vanaf 2019 tot 2023 verdubbeld (mede door de sterk gestegen voerprijzen). In de provincie Utrecht ging het in 2023 in grasland om een schadebedrag van € 3,5 miljoen, waarvan de Grauwe Gans

Abbeelding 1: Ontwikkeling aantal ganzen in het winterhalfjaar, weergegeven met de gemiddelde aantallen over alle tellingen (niet per se op hetzelfde moment aanwezig). Bron: Netwerk Ecologische Monitoring, Sovon/CBS.

€ 2,4 miljoen voor haar rekening nam en Brandgans, Kolgans en Knobbelzwaan gezamenlijk de overige € 1,1 miljoen (Bron: BIJ12). Let wel, dit is voor de hele provincie Utrecht. Voor alleen de Eempolders (behorend tot de provincie Utrecht) gaat het om ca. € 500.000 per jaar.

De ‘pilot’ verjagen van ganzen

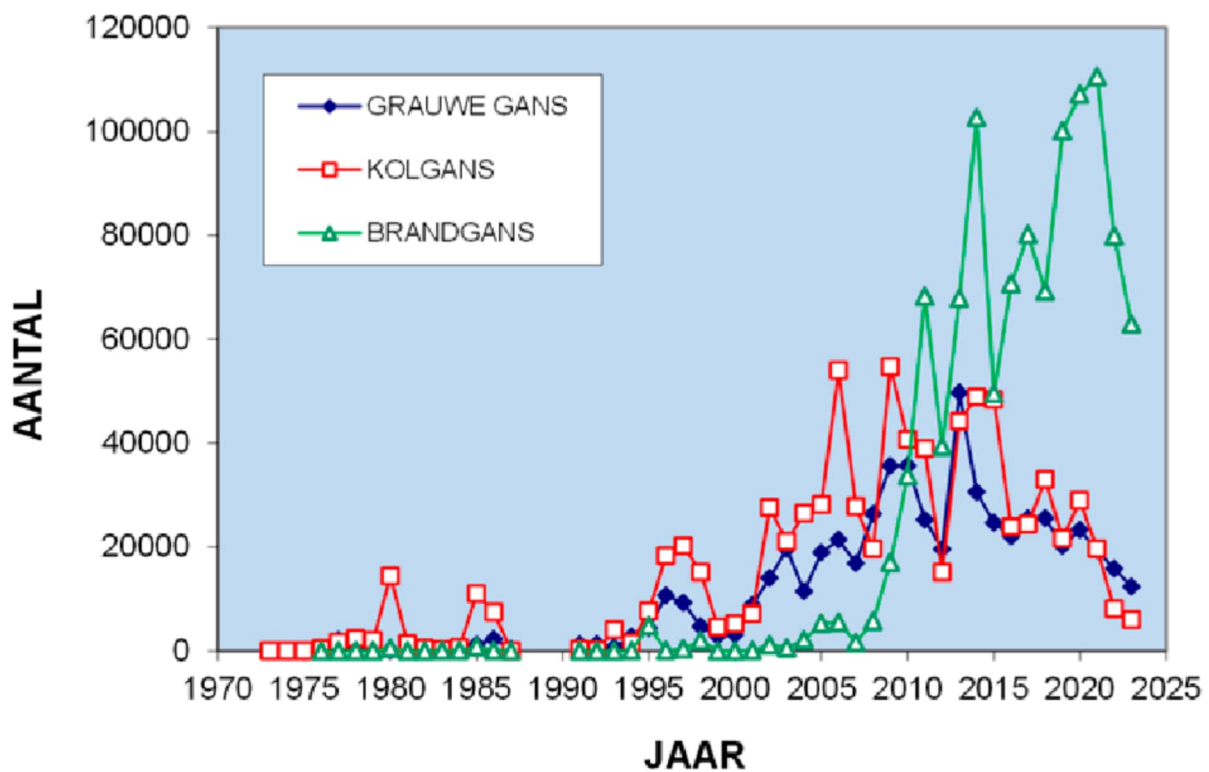
In opdracht van de provincie Utrecht had de Fauna Beheer Eenheid (FBE) Utrecht bedacht om (als ‘pilot’) de ganzen met een gecoördineerde actie uit de Eempolders te verjagen. Dat deze ganzen dan waarschijnlijk weer in een ander gebied of andere provincie schade veroorzaken lijkt daarbij kennelijk geen onderdeel van de afweging. In 2023 werd gestart met een gecoördineerde actie met behulp van lasers en drones. Inzet was alleen de ganzen te verjagen. Om de weidevogels in het gebied niet te verstoren, is in het voorjaar tijdig gestopt met verjagen. In 2024 is de actie herhaald, maar werden tot veler verrassing ook knalapparaten en andere audiovisuele afschrikkers (‘scary-men’) ingezet.

Vogelwerkgroep komt in actie

Bij de boeren, de weidevogelbeschermers, de vogelaars en onze Vogelwerkgroep heeft dit tot veel ‘vraagtekens’ en ‘onvrede’ geleid. De amateuristische aanpak van de slecht geïnstrueerde vrijwilligers, het ontbreken van begeleidende monitoring, en het gebrek aan communicatie naar de boeren en de Vogelwerkgroep gaven veel wrevel. Ook waren er signalen dat deze onrust de terugkerende weidevogels verjaagde. Redenen genoeg voor onze Vogelwerkgroep om hierover dit najaar een gesprek te organiseren met Eempoldertellers, Natuurmonumenten Eemland, Agrarisch Collectief Eemland en de weidevogelbeschermers van de VWG.

In dit gesprek op 23 oktober kwam naar voren dat vooral de meer intensieve melkveehouders zich bijzonder storen aan de ganzen en de schade die ze veroorzaken. Voor hen volstaat de schadevergoeding niet. Zij vinden de tegemoetkoming in de schade onvoldoende. De veehouders met een minder intensieve bedrijfsvoering

ervaren dit probleem minder. Voor hen is de schade en de tegemoetkoming in de schade onderdeel van de bedrijfsvoering. Natuurmonumenten deed in 2024 ook mee aan het verjaagproject. Deels omdat de ganzen de juiste ontwikkeling van het kruidenrijke grasland zou hinderen, en dat is mogelijk nadelig voor weidevogels. Maar ook uit solidariteit met de melkveehouders, die immers ook pachters zijn in het reservaat. Vanuit de Vogelwerkgroep is aangegeven dat de overwinterende ganzen juist ongemoeid zouden moeten blijven. We kunnen begrijpen dat melkveehouders die hier schade van hebben de ganzen willen verjagen. Maar wij zien niet in waarom de ganzen *overall* in de polder moeten worden verjaagd. Door het massale verjagen uit de Eempolders neemt daar wellicht de schade af, maar de ganzen zullen dan elders gaan grazen. Landelijk levert het naar verwachting niet minder schade op. Daarbij is het verjagen ook niet kosteloos. Ook veroorzaakt het massale verjagen veel onrust in de polders. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat bij de

Afbeelding 2: Aantallen ganzen in de Westelijke Eempolders (Bron: Jan Mooij)

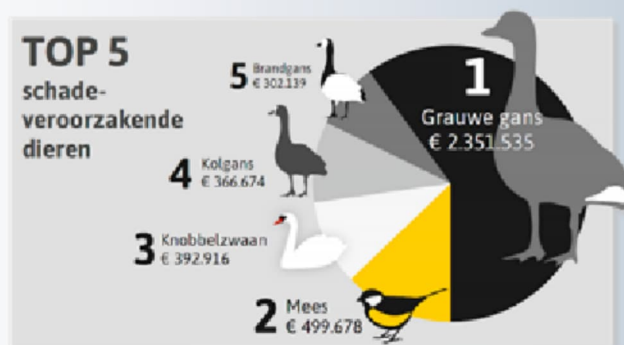
overgang naar het voorjaar ook de terugkerende weidevogels kunnen worden verstoord. Elders in deze Korhaan heeft Jan Mooij beschreven wat de effecten van het verjaagproject zijn voor de weidevogels.

Wordt er ook komend jaar verjaagd?

Het is nu nog niet duidelijk wat de plannen van de provincie en FBE Utrecht voor 2025 en verder zijn. De berichten zijn dat de 'pilot' in de Eempolders niet wordt voortgezet (mogelijk wel elders in de provincie). Er zullen nog gesprekken plaatsvinden vanuit de provincie met Agrarisch Collectief Eemland en met Natuurmonumenten. Wij hebben als Vogelwerkgroep aangegeven dat wij niet achter deze massale verjaagacties staan. En dat wij graag op de hoogte blijven van de ontwikkelingen en plannen. Natuurmonumenten heeft aangeboden om voor de Vogelwerkgroep een lezing over het beheer van het weidevogelreservaat

te verzorgen. Zo'n avond zou dan ook een goede gelegenheid zijn om ons als Vogelwerkgroep te verdiepen in dit vraagstuk.

Boven het natuurreservaat is dit niet toegestaan, maar op andere locaties is hier kennelijk formeel niets tegen te doen. Wel kan je de dronevlieger in de polder aanspreken en vragen zijn activiteiten te verplaatsen naar een locatie waar hij geen vogels verstoort. Bijvoorbeeld in Zuidpolder te Veen ten zuiden van Eemnes. Een andere optie is om dit te melden bij de omgevingsdienst RUD Utrecht van de provincie Utrecht. Dit is namelijk een overtreding omdat de Eempolders zijn aangewezen als stiltegebied.

Afbeelding 3: Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2023 door de provincie Utrecht (Bron: BIJ12)

Commerciële dronevlieger in de Eempolder

Bij het gesprek op 23 oktober kwam ook de storende aanwezigheid van een drone-verkoper in de Eempolders ter sprake. Deze voert demonstratievluchten uit voor zijn klanten. We vinden het onwenselijk omdat dit kan leiden tot verstoring van de aanwezige vogels.

Overtredingen kunnen doorgegeven worden via de milieuklachtenlijn: 0800-0225510. Deze is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar. Als er dan een toezichthouder beschikbaar is, kan deze ter plaatse gaan om verdere actie te ondernemen.